

Malmö högskola

Lärande och samhälle

Skolutveckling och ledarskap

Examensarbete

15 högskolepoäng, avancerad nivå

**Förskollärares och föräldrars röster om
inskolning av adopterade barn i förskolan**

*Preschool teachers and parents opinions on the induction of adopted
children in preschool*

Annika Björkman

Specialpedagogexamen 90 hp

Examinator: Magnus Erlandsson

Slutseminarium ex. 2014-01-15

Handledare: Lisbeth Amhag

FÖRORD

Jag vill börja med att tacka deltagarna som gjort denna undersökning möjlig. Utan Er hade jag inte kunnat lyfta fram adopterade barn på det sätt i min uppsats som jag eftersträvade nämligen att belysa inskolningen, och allt omkring, av dessa barn.

Vidare vill jag tacka min familj för att Ni stöttat mig på olika sätt.

Min handledare, Lisbeth Amhag, du har bidragit med din kunskap och kompetens därför vill jag tacka även dig för utan dig hade inte min uppsats sett ut som den gör.

Kusin Helena, bibliotekarie på Odontologiska fakulteten, du har varit en klippa under hela min utbildning men framförallt under arbetet med min uppsats. Jag har fått ta del av din expertis men även din hjälp på andra sätt. Jag vill även tacka Donna som gav ovärderlig hjälp med att översätta för mig viktig engelsk text vilken jag absolut ville ha med i uppsatsen. Tack till dig Anette för bra tankar både inför och under uppsatsskrivandets gång.

Jag vill också tacka mina närmsta väninnor för deras stöd, ingen nämnd ingen glömd.

Till sist men inte minst vill jag tacka Er, Nina, Lisa, Pia och Anna (utan inbördes rangordning) i min klass för Ert stöd både under uppsatsskrivandet och under hela utbildningen.

Tygelsjö, januari 2014

Annika Björkman

ABSTRACT

Björkman, Annika. (2013) Förskollärares och föräldrars röster om inskolning av adopterade barn i förskolan; *Preschool teachers and parents opinion on the induction of adopted children in preschool*. Skolutveckling och ledarskap, Specialpedagogik, Lärarutbildningen, Malmö högskola.

Handledare: Lisbeth Amhag

Examinator: Magnus Erlandsson

Syftet var att belysa vilka konsekvenser fyra förskollärares erfarenheter och förhållningssätt fick vid inskolningen av adopterade barn i förskolan. I undersökningen belyses även på vilka sätt, kunskap och erfarenheter om adopterade barns bakgrund, användes av förskollärare vid inskolningen samt på vilka sätt tre adoptivföräldrars erfarenheter och kunskap om sitt barn och dess bakgrund togs tillvara. Metoder som användes i undersökningen var intervjuer och berättelser. Resultatet utifrån Bowlbys anknytningsteori och Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell visade att fem teman (ord som förekom frekvent i intervju svaren) dominerade. Trygghet och kunskap hos förskollärarna och förberedelser, inskolningspedagog/anknytningspedagog och inskolning hos adoptivföräldrarna, som även inkluderade adoptivföräldrarnas råd till de som möter adopterade barn och deras familjer. Det som framträdde bland förskollärarna var att genom åren hade deras erfarenhet och kunskap ökat vilket underlättade deras mottagande av adopterade barn. De hade förstått vikten av att känna till så mycket som möjligt om barnet och dess bakgrund genom sin erfarenhet och kunskap då de tagit emot flertalet adopterade barn genom årens lopp. Det som framträdde bland adoptivföräldrarna var att en god förberedelse, exempelvis besök på öppen förskola, underlättade för det adopterade barnet att börja förskola men även hur barnhemmet i hemlandet hade lagt grunden till en trygghet hos barnet. Som gemensamt resultat framträdde gällande att bli lämnad kunde både förskollärarna och adoptivföräldrarna se en vinst i att det adopterade barnet före förskolestart hade knutit kontakt till någon annan nära person genom att föräldrarna hade använt sig av barnvakt i hemmet. Barnet hade i och med detta förstått att mamma och pappa kommer tillbaka och denna erfarenhet kunde användas på förskolan då föräldrarna skulle lämna sitt barn där.

Nyckelord: adoption, barn, förskola, inskolning, trygghet, anknytning, kunskap, separation, bakgrund, specialpedagogik

Innehållsförteckning

FÖRORD.....	2
ABSTRACT	3
INLEDNING	7
SYFTE.....	9
Frågeställningar	9
TIDIGARE FORSKNING	10
Teoretisk utgångspunkt	12
METOD.....	16
Metodval.....	16
Intervjuer	16
Urval förskollärare	16
Genomförande.....	17
Urval adoptivföräldrar	18
Berättelser.....	18
Analys.....	19
Etiska överväganden.....	20
RESULTAT	22
Intervjuer med förskollärarna.....	22
Trygghet	22
Kunskap.....	24
Intervjuer med adoptivföräldrar och deras berättelser.....	25
Förberedelser	25
Inskolningspedagog/ anknytningspedagog samt inskolning	27
A, M.S och S råd till de som möter adopterade barn och dess familjer	28
SAMMANFATTNING	29
DISKUSSION OCH SLUTSATS	31
Trygghet	31
Kunskap.....	33
Förberedelser	36
Inskolningspedagog/anknytningspedagog och inskolning	37
A, M.S och S råd till de som möter adopterade barn och dess familjer	39
Metoddiskussion.....	40
Resultatdiskussion.....	41

Specialpedagogiska implikationer.....	42
Förslag på fortsatt forskning.....	42
REFERENSLISTA.....	43
Bilaga A.....	46
Huvudfrågor till forskollärare.....	46
Bilaga B.....	47
Frågor till adoptivföräldrar	47

INLEDNING

I mitt examensarbete på specialpedagogprogrammet belyses fyra förskollärares förhållningssätt, erfarenheter och kunskap kring inskolningen för adopterade barn i förskolan. Jag undersöker även vilka erfarenheter tre adoptivföräldrar har om inskolning av adopterade barn i förskolan. Då jag själv är både adoptivförälder till tre pojkar och förskollärare sedan 16 år har detta gett mig en bred erfarenhet av barn samt ett intresse att forska kring på vilka sätt inskolningen kan se ut för adopterade barn som har upplevt en separation från sina biologiska föräldrar.

Jag och min man har tre adopterade pojkar som kom till oss vid två tillfällen och vid olika åldrar. Vår äldste son, nu 15 år, var knappt tre år när vi hämtade honom till Sverige. Hans biologiska yngre bröder kom för nio år sen när de var två år respektive nio månader. Alla tre har sin egen speciella bakgrund innan vi kom in i bilden. Jag har upplevt att det finns en skillnad i hur anknytningen har utvecklats mellan oss och våra barn, vilket kan hänga ihop med deras första tid i livet och vistelsetid på barnhem. Därför väcktes mitt intresse att utforska mer om detta. Jag deltog i en kurs hos Adoptis (ett utbildnings- och konsultföretag med inriktning mot adoption). De utbildar förskollärare och lärare vilka möter adopterade barn i sina respektive verksamheter såsom förskola, öppen förskola och skola. För mig var det en givande kurs och jag förstod efter det hur komplext det kan vara att möta ett adopterat barn och deras familj i förskolan.

Enligt Myndigheten för Internationella Adoptioner, MIA, adopterades i Sverige under 2012 466 (elektronisk resurs, 211113) barn från andra länder genom auktoriserade organisationer. Vidare har antalet adopterade barn sjunkit av olika orsaker enligt MIA, dels för att det finns fler väntande familjer än vad det finns väntande barn och dels för att fler barn kan stanna i sina biologiska familjer för att det har skett en socioekonomisk utveckling. Så långt det är möjligt placeras barnet i en familj nationellt, framför allt barn över tre år samt de som har en funktionsnedsättning. Det är framförallt till barn med en sjukdom eller funktionsnedsättning som det är svårt att hitta föräldrar, eftersom det finns ett glapp mellan tillgängliga barn och vilka barn som önskas av blivande föräldrar.

I undersökningen granskas vad förskollärares kunskap om anknytningsteori får för konsekvenser för inskolningen för adopterade barn. John Bowlby (2010) utvecklade anknytningsteorin vilken visar att det finns stöd för hur anknytningsbeteendet organiseras och hur detta påverkas av vad barnet upplevt i sin ursprungsfamilj. Bronfenbrenner beskriver en

ekologisk utvecklingsmodell i syfte att beskriva och förstå kopplingen mellan individ och samhälle, Bronfenbrenner (1979).

Utifrån Bowlbys forskning beskriver Broberg m.fl. (2006) vad som kan hindra anknytningsprocessen. Forskningen visade att barn som vårdats av flera olika personer inte får samma möjlighet till att utveckla specifika relationer till några få nära personer. Samtidigt höjs kritiska röster mot utbildningen för förskollärare och lärare. Baker (2013) riktar kritik mot utbildningen genom att hon pekar på att den inte förbereder förskollärare och lärare på att möta adopterade barn i deras respektive verksamheter. Baker ifrågasätter också vilka krav som ställs på de studerande för att kunna förstå det kontextuella kring barnet och utifrån det vara lyhörda för barnets behov.

Eftersom min egen erfarenhet är att anknytningen utvecklas och uttrycks på olika sätt för adopterade barn vill jag belysa fyra förskollärares erfarenheter och kunskaper om inskolning för dessa barn. Jag vill också ta reda på vilken betydelse de adopterade barnens föräldrars erfarenheter och kunskap om sitt barn hade vid inskolningen av sina barn.

SYFTE

Syftet är att belysa vilka konsekvenser fyra förskollärares erfarenheter, förhållningssätt och kunskap får vid inskolningen av adopterade barn i förskolan.

Ytterligare ett syfte är på vilka sätt kunskap och erfarenheter om adopterade barns bakgrund, används av förskollärare vid inskolningen samt på vilka sätt föräldrarnas erfarenheter och kunskap om sitt barn och dess bakgrund tas tillvara.

Frågeställningar

- Vilka *konsekvenser* får förskollärares erfarenheter, förhållningssätt och kunskap om anknytning vid inskolning av adopterade barn i förskolan?
- Vilka *konsekvenser* får kunskap om det adopterade barnets speciella bakgrund vid inskolning på förskolan?
- På vilket sätt *tas* föräldrarnas kunskap och erfarenheter om sitt barn *tillvara* och vilka *konsekvenser* får detta vid planeringen av inskolningen och starten i förskolan?

TIDIGARE FORSKNING

I följande kapitel presenteras forskning kring vilka konsekvenserna *kan* bli för adopterade barn (anknytning och separation), kritik mot utbildningen för lärare och förskollärare samt förskollärares roll vid inskolning och som anknytningspedagog.

Bowlby (2010) skapade och utvecklade teorin kring anknytning. Han menade att det fanns starka belegg för hur anknytningsbeteendet organiseras och hur det påverkas av vilka upplevelser barnet haft i sin ursprungsfamilj. Bowlby (1997) klargjorde att den mänskliga anknytningen är ett instinktivt svar på behovet av skydd likväl som behovet av exempelvis näring.

I resultatet utifrån en studie av 400 barn beskrivs enligt Broberg (Att knyta an på nytt- en utmaning för internationellt adopterade barn, 2007), skillnader i anknytningen mellan adopterade barn och icke adopterade, att andelen barn med trygg anknytning var lägre bland de adopterade barnen vilka ingick i studien, än hos icke adopterade. Han redogör vidare för resultat från en svensk studie med tonåringar vilken visade att anknytningsproblem var högre bland tonåringar som adopterats efter ett års ålder och hade spenderat minst sex månader på barnhem. Broberg m.fl. (2006) lyfter fram att Bowlby menade att barn som har vårdats av flera olika personer exempelvis på ett barnhem får inte samma möjlighet till att knyta an och utveckla relationer till några få vilket hindrar anknytningsprocessen.

Ytterligare studier av Jacobs, Miller och Tirella (2010) omfattade 37 internationellt adopterade barn i åldrarna fyra till sex år. 94 % av barnen hade vuxit upp på barnhem. Studiens syfte var att undersöka ifall barnets utvecklingsnivå, vid ankomsten, kan förutsäga hur barnets fortsatta utveckling och förmåga blir. I likhet med studien Broberg m.fl (2006) beskriver spelade tiden för ankomst en stor roll. De menar vidare att föräldrar och förskollärare måste vara uppmärksamma på tidiga svårigheter för att kunna vägleda och arbeta proaktivt för att förhindra svårigheter.

Enligt Dalen och Rygvold (2007) måste inskolningsperioden bli längre med kortare dagar och fler fasta personer i närheten för de adopterade barnen. De pekar på ”att börja förskolan representerar ett möte med en ny miljö vilken kan väcka obehagliga känslor som rör separation hos många adopterade barn” (s.97). I inskolningsarbetet är föräldrarna viktiga och kan genom sin erfarenhet informera om sitt barns bakgrund, ge tips på litteratur och samarbeta med förskollärarna för att skapa en god miljö för barnet. Detta utmanar Bakers (2013)

uppfattning då hon lyfter en kritisk röst att förskollärare och lärare inte är väl förberedda på att möta internationellt adopterade barn och dess familjer i förskola och skola. Hur kan Dalen och Rygvolds (2007) tankar då besannas om inte utbildningsväsendet förbereder blivande förskollärare och lärare att förstå det kontextuella kring barnet och utifrån det kan vara lyhörda för barnets behov? Baker (2013) problematiserar förskollärares och lärares kunskap om adopterades bakgrund, komplexiteten i att adoptera och vilka konsekvenser det får i bemötandet av barnet och dess familjer. Baker pekar på att det är förskollärares och lärares ansvar att vara medvetna och lyhörda för barns olika behov och inte bara att se till att de får en lämplig utbildning. Det är avgörande att de i förväg har förberett sig genom att ha diskuterat adoption utifrån sina perspektiv. Baker lyfter fram att O'Connor och Zeanah, (2003) anser att förskollärare och lärare i förväg bör ha diskuterat tecken på otrygg anknytning som kan bero på en bakgrund där inte tillfälle gavs att knyta an till en eller två vårdare. Enligt Baker visar forskning på att förskollärare och lärare inte alltid möter adopterade barn och deras föräldrar i verksamheten. Jag ställer mig undrande, kan detta bero på att de inte har förstått det kontextuella kring det adopterade barnet eller är det för att utbildningen inte förbereder förskollärarna tillräckligt eller har det inte funnits diskussioner på förskolan kring detta? Samtidigt menar Baker (2013) att det finns en fara i att förskollärarna kan missbedöma ett adopterat barns beteende med att det har inlärningssvårigheter och förväxlar detta beteende med en funktionsnedsättning, återigen funderar jag, kan detta bero på bristfällig kunskap, brist på diskussioner kring barns utveckling eller svårigheter i att se barnet ur ett helhetsperspektiv? Vidare betonar Baker (2013) att en kunnig förskollärare eller lärare som möter adopterade barn i sin verksamhet måste ta alla delar i beaktande kring barnet då de bildar en helhet vilken de måste förhålla sig till istället för att skapa en diagnos i onödan.

I en studie, av Ahnert, Piquart och Lamb (2006), studerades 2867 barn kring trygg anknytning. Resultatet visade inte oväntat att av de barn som vistats på barnhem, utvecklar färre en trygg anknytning till sina omvårdnadspersoner än barn som bor med mamma och pappa. Howes och Spieker (2008) beskriver utifrån ovan nämnda studie att vissa adopterade barn upplever multipla anknytningsrelationer både samtidigt och ständigt pågående. Trots att forskning kring anknytning med multipla anknytningsrelationer har blivit mer vanligt tvistas det inte mycket om att barn utvecklar anknytning med omvårdnadspersoner och att mamma-barn och barn-omvårdnadspersonens anknytningskvalité är av underordnad betydelse. Det enskilda barnets anknytning till förskolläraren på förskolan förutsågs endast bli säker då förskolläraren visade en känslighet för barnet och att det vistades i hemförhållandelik miljö

med gruppen, även gruppens känslighet säkerställde anknytningen mellan barnet och förskolläraren.

Andra forskare såsom Buyse, Doumen och Verschuere (2011) ställde sig frågan om förskollärare i förskolan kan göra en skillnad om det finns risk för anpassningssvårigheter på förskolan. De valde i sin studie att lyfta fram två frågeställningar utifrån anknytningsteorin. De ville dels ta reda på om en nära relation, förskollärare- förälder, skulle kunna ge barn som har en svag anknytning till sina respektive mammor, ett "skydd" ifrån att vara utåtagerande. För det andra ville de undersöka om förskollärarens känslighet kunde "skydda" barn, som uppvisade en mindre trygg anknytning från att skapa en mindre trygg relation till sin förskollärare. Metoder som användes var bland annat observationer på olika nivåer: mamma-barn anknytning, förskollärarens känslighet och närheten mellan förskollärare- barn samt värderades barnets utåtagerande beteende av förskolläraren. Kontentan av studien visar i likhet med Ahnert, Pinquart och Lamb (2006) att om förskolläraren uppvisar en *närhet* till barnet så löper inte utåtagerande barn en större risk än andra barn att uppvisa ett negativt beteende och barn med otrygg anknytning kan utveckla kommande nära relationer och i med det säkerställa anknytningen till förskolläraren. Vidare finns liknande erfarenhet i Hagströms avhandling (2010) vilken belyser på vilket sätt fyra förskollärares fortbildning fick konsekvenser för arbetet med barnen på avdelningen. Arbetet utvecklades under tre år och för att kunna genomföra fortbildningen ökades personaltätheten. Arbetet antog en narrativ ansats i form av förskollärarnas egna berättelser vilka skrevs ner i en loggbok. Förskollärarnas fortbildning bestod av att delta i storföreläsningar, litteraturstudier, studiecirkel, dokumentation, reflektion och handledning av en specialpedagog. Förskollärarna uttryckte i detta fall att fortbildning hade varit en positiv konsekvens för arbetet och där syftet var att de skulle utveckla *sin roll som kompletterande anknytningsperson*. Förskollärarna hade lärt sig att uppmärksamma och förstå sina anknytningsbarns behov av en trygg omsorg, de hade också förstått vilken betydelse de själva hade för samspelet med barnen.

Teoretisk utgångspunkt

Som teoretiska utgångspunkter i arbetet använder jag Bowlbys anknytningsteori som belyser vilken betydelse anknytning har för barnet och dess kommande känsloliv samt Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell vilken har syftet att beskriva och förstå kopplingen mellan individ och samhälle och där miljön kring barnet har betydelse för dess utveckling.

Genom studier och observationer under 30 år utvecklades anknytningsteorin. I en rapport beskriver Bowlby (1998) hur en treårig pojke, som hade varit inlagd på sjukhus under 10 dagar, lekte med sig själv på ett enformigt sätt genom att nicka, vrida sitt huvud och lyfta sin arm. Det var utåt sett inget märkligt med det men då de vuxna närmade sig såg de att han muttrade för sig själv: ”mamma kommer snart” upprepade gånger trots att det skulle dröja ytterligare tre timmar innan mamman skulle komma. Bowlby (2010) hänvisar till filmer som pekade på vilken negativ påverkan vård på en institution har för små barn. Vidare ingick han i en forskargrupp där forskarna fokuserade på vilka effekter det får för barn på kort sikt att vistas i en för dem främmande miljö. Kritiska röster hördes av de som höjde inlärningsteorin till skyn kring resultatet att sjukhusvistelser påverkar barn negativt. De menade att det saknades bevis för i rapporten att barnets upplevelser kunde ha en negativ påverkan av personlighetsutvecklingen. 1951 blev en vändpunkt för Bowlby då han blev insatt i ankungar och gräsungars präglingens beteende. Han ställde sig frågan om denna forskning, kring djurs beteende, kunde på något sätt förklara begreppet ”instinkt” hos människan. Efterhand som han blev mer och mer insatt i principerna för läran om djurs beteende (etologi) applicerade han dessa på kliniska problem som han stötte på i sitt arbete och när han upptäckte att det fungerade, blev detta hans nya synpunkt. Hans arbete, vilket utvecklades till teori, började med att barn observerades kring hur de betedde sig i olika styrda förutbestämda situationer. Anknytningsteori som begrepp ersatte andra teorier om beroende och skiljde sig från beteende som hade med matning och sexualitet att göra som tidigare ansågs som mest elementära.

Bowlby (2010) skiljer på anknytningsbeteende och anknytning. I ”anknytningsbeteende är varje form av beteende som leder till att en person når eller kan bibehålla närhet till någon annan klart identifierad individ som uppfattas som bättre i stånd att klara världen” (s.50). Anknytningsbeteendet aktiveras när barnet exempelvis är rädd eller sjuk och i med det tröstas och lugnas genom omvårdnad. Hur blir det för barn som befunnit sig kortare eller längre perioder på barnhem? Trygghetskänslan för barnet är stark och intensiv, när anknytningsgestalten finns inom räckhåll, och när den visar sig mottaglig stimulerar detta barnet till att uppskatta och fortsätta relationen med denne. Detta kan visa sig i relationen med förskolläraren på förskolan, om den uppvisar en närhet till barnet genom att fånga upp barnets försök att relatera. Att knyta an eller ha en anknytning refererar man till om barnet visar att det söker kontakt med en särskild person och under speciella omständigheter. Däremot används anknytningsbeteendet för att skapa eller hålla kvar en kontakt eller närhet till en

specifik person. Hur blir det för de adopterade barnet som enligt ovan nämnda forskning inte har fått dessa möjligheter?

Bowlby myntade två begrepp, ”säker bas” och ”trygg hamn” (Wikipedia, 261113), vilka står för hur barnet använder sina omvårdnadspersoner vid stress respektive då de undersöker omgivningen. Han menade att beroende på hur anknytningen har utvecklats avgörs det hur framtida relationer kommer att se ut för varje individ. Från början skiljer inte barnet på vem som är där men allteftersom blir det viktigt vem den omvårdnadspersonen är, det är den person som barnet har haft mest kontakt med. Om inte föräldern knyter an, enligt ovanstående teori, framträder en annan viktig funktion, omvårdnadssystemet. Om det är så att anknytningen är otrygg kan den återskapas och bli trygg i vuxen ålder.

Intresset för anknytningsteori i Sverige var svalt ända fram tills på 1980-talet och det var först på 1990-talet det tog fart enligt Nelson Zetterqvist (När Bowlby kom till Sverige. Från motstånd till erkännande: anknytningsteori i Sverige 1950-2000, 2009). På 1950-talet ansågs hans rön, om skadorna barn får av vistelse på barnhem, där de inte kan knyta an till några få vårdare, inte var tillämpliga på svenska barnhem. Enligt Nelson Zetterqvist betonade dåtidens svenska forskare att svenska institutioner för barn inte var ett hot mot barnets psykiska utveckling utan istället kompengerade frånfallet av den biologiska modern. Bowlby besökte Sverige både på 1950 och 1970-talen men besöken fick inte några större efterverkningar trots att han på 1970-talet blivit en erkänd forskare på ett internationellt plan. Vad gjorde att hans teori inte fick genomslagskraft i Sverige just då? Under denna period fanns diskussioner i Sverige att barnhem och institutioner skulle utvecklas och inte avvecklas vilket var tvärt emot Bowlbys tankar att institutionsvård enbart var dåligt och förödande för barnets utveckling. Kritiken mot att han lyfte fram modern som den främsta vårdaren för barnet gick stick i stäv med kommande utbyggnad av barnsomsorgen i Sverige och den offentliga sektorns utbyggnad och mammor som behövdes som arbetskraft. Samtidigt förekom under 1960 och 1970-talen en diskussion i Sverige där institutionerna för barn började ifrågasättas med anledning av att livet där inte var stabilt för barnet utan nu ansågs ”familjen” vara en viktigare miljö för barnet. Bowlby lyfte fram anknytningen till modern som sin främsta vårdare och det gick inte i linje med att mammorna skulle lämna sina barn på förskola. Efter att ha tagit del av litteratur till denna uppsats upplever jag att ett uppbåd av svensk litteratur inom psykologin och psykiatrin använder och beskriver anknytningsteorin generöst, Broberg m.fl (2006) är en av dem.

Till skillnad från Bowlbys teori i vilken individens personlighet och kognitiva utveckling stod i fokus utvecklade Uri Bronfenbrenner (1979) en ekologisk utvecklingsmodell i syfte att beskriva och förstå kopplingen mellan individ och samhälle som ställs i relation till ett socialt och kulturellt sammanhang. Barnets uppväxtmiljö består enligt denna modell av fyra olika system; mikro, meso, exo och makro. De fyra systemen kan visualiseras som ringar på vattnet och där varje ring är ett system. Varje system relaterar till varandra. Nedan följer en kort beskrivning av de olika systemen.

1. Mikrosystem som är det allra närmsta i barnets miljö, hemmet, vänner och skola
2. Mesosystemet är förbindelsen mellan de olika mikrosystemen. Mesosystemet bildas då mikrosystemen påverkar varandra
3. Exosystemet är inte i direkt anslutning till barnet utan representerar ett större socialt sammanhang men det har ändå en indirekt påverkan på barnet genom att föräldrarnas arbetssituation, om de har arbete, (arbetstid, trivsel) påverkar familjens situation och fungerande
4. Makrosystemet är långt ifrån barnet genom att det representerar ett ännu större sammanhang; det offentliga rummet (lagar, tjänster, regering) men kan ändå ha en indirekt påverkan på barnet eftersom lagar styr det offentliga rummet men även offentliga tjänster såsom förskolan

Bronfenbrenner (1979) själv liknar de olika systemen vid en rysk docka med flera lager där mikrosystemet finns längst in. Han drar betydelsen för samverkan mellan systemen så vitt att påstå att det är avgörande att mikro (hemmet) och mesosystemet (skolan) samverkar om ett barn exempelvis ska lära sig läsa. Bronfenbrenner betonar effekten av att vistas på förskola ger djupgående konsekvens för barns utveckling. Detta baseras på hans observationer av barn på förskolor. Även Sommer (2005) beskriver att Bronfenbrenner pekade på att det är av vikt att familjen och förskolan kompletterar varandra för barnets utveckling. Imsen (2000) beskriver att Bronfenbrenner menade att då barn ska observeras måste det ske i ett för barnet naturligt sammanhang. Detta skiljer sig också från Bowlbys tillrättalagda observationstillfällen.

METOD

Metodval

Detta är en kvalitativ fallstudie vilken innehåller fyra separata intervjuer (var och en för sig) med förskollärare, tre adoptivföräldrar också var för sig och adoptivföräldrarnas egna berättelser. Syftet är att undersöka vilka konsekvenser förskollärares erfarenhet, förhållningssätt och kunskap om anknytning kan få vid inskolning av adopterade barn i förskolan. Vidare belyses vilka konsekvenser adoptivföräldrars kunskap om barnets bakgrund får vid inskolningen men också hur deras kunskaper tas tillvara vid planeringen av inskolningen. För att kunna undersöka detta genomfördes en fallstudie för att, som Merriam (1994) lyfter fram, ”skapa mig ingående insikter om en viss situation och hur de inblandade personerna tolkar denna” (s.9). För att skapa mig dessa ingående insikter behövde jag komma så nära mina deltagares tankar som möjligt, därför valde jag att intervjua både förskollärarna och adoptivföräldrarna. Jag inhämtade berättelser från adoptivföräldrarna för att utifrån dessa skapa fördjupande intervjufrågor kring inskolningen av deras barn.

Intervjuer

Enligt Merriam (1994) menar Patton att intervjuer används för att jag som forskare ska få tillgång till vad någon annan tänker, för att få så bred insikt som möjligt intervjuades samtliga sju deltagare var för sig. I första kontakten informerades förskollärarna och adoptivföräldrarna varför jag ville skriva detta arbete och vad det skulle komma att handla om. Jag framhävde min tystnadsplikt, sekretess kring empirisk data och att de kan dra sig ur när de vill. Varje intervju varade ungefär i 30 minuter och digital diktafon användes vid samtliga tillfällen. Digital diktafon användes för att underlätta dokumentationen. I efterhand godkände var och en sin transkribering innan arbetet fortsatte med att bearbeta empirin.

Urval förskollärare

Jag träffade och intervjuade fyra förskollärare vilka jag kom i kontakt med via tidigare förskollärarkollegor. Vi träffades på deras arbetsplats och en bjöd hem mig. Om kontakt förmedlas genom personer inom samma kontext kan intervjupersonens integritet vara svår att skydda enligt Kalman och Johansson (2012). Jag reflekterade över detta men jag ansåg att när intervjupersonerna sa ja till att låta sig intervjuas gav de i och med detta sitt samtycke. Alla fyra sade sig vara glada att kunna bidra med sina erfarenheter och kunskap, inga av deltagarna arbetade på samma förskola. En förskollärare arbetade på en privat förskola och de övriga på

kommunala varav en i en närliggande kommun. Då jag själv har begränsad erfarenhet av möten med adopterade barn i förskolan kunde jag ana en svårighet i att samla ihop fyra förskollärare om jag ställde kravet att förskolläraren skulle ha ett adopterat barn just nu på sin avdelning. De kriterier jag använde då jag sökte förskollärare, var att de skulle ha eller ha haft ett adopterat barn på sin avdelning. Det visade sig vara svårare än beräknat att få tag på förskollärare som uppfyllde dessa krav. Jag fick efter lite sökande till slut tag på min fjärde förskollärare som deltagare till uppsatsen, det visade sig att dennes erfarenhet kring adopterade barn var sen slutet av 1990-talet. Jag valde dock att fullfölja den intervjun då det kunde finnas ett intresse att höra hur tankegångarna gick på den tiden i mötet med ett adopterat barn och dess föräldrar. Det blev en bredd på intervjusvaren då de fyra förskollärarna hade olika stor erfarenhet. Detta reflekterade jag inte så mycket på före intervjuerna utan det förstod jag mer i efterhand.

Jag hänvisar till förskollärarna genom att benämna dem med en eller två bokstäver.

Förskollärare H har arbetat som förskollärare i 27 år. H har inskolat sju adopterade barn.

Förskollärare P har arbetat som förskollärare i 14 år. P har inskolat fem adopterade barn.

Förskollärare M har arbetat som förskollärare i sju år. M har inskolat ett adopterat barn.

Förskollärare MA har arbetat som förskollärare i 30 år. MA mötte två adopterade barn i slutet av 90-talet.

Genomförande

Förskollärarna fick i förväg via mejl lämna sina bakgrundsuppgifter för att jag skulle få en förförståelse för deras erfarenhet. För att få ut så mycket som möjligt av intervjuerna samt att underlätta för förskollärarna att svara mejlades tre huvudfrågor ut i förväg vilka utgick från frågeställningarna i syftet med studien (bilaga A).

Enligt Kvale och Brinkman (2009) görs först en ”orientering” innan intervjun startar. I orienteringen informerar intervjuaren vad arbetet handlar om och syftet med det. Jag berättade också att jag skulle komma att använda en digital diktafon för att underlätta dokumentationen och avslutningsvis frågade jag efter deras godkännande att använda den. När sista frågan var ställd gjordes en ”uppföljning” som Kvale och Brinkmann (2009) menar bör göras, där jag som intervjuare rundar av samtalet genom att fråga intervjupersonen om denna har något att tillägga eller fråga om innan intervjun avslutas.

I de kvalitativa intervjuerna användes halvstrukturella frågor, Bryman (2011) vilka används då det kan tillkomma frågor efterhand, mina frågor ställdes utifrån tre huvudfrågor (se bilaga A). Ordningsföljden i frågeschemat blev olika i de fyra intervjuerna beroende på svaren som gavs.

För att få ett vidare innehåll på ett redan lämnat svar ställdes förutom huvudfrågor, även sonderande, indirekta och tolkande frågor, Kvale & Brinkmann (2009). Jag insåg under intervjuens gång att några av uppföljningsfrågorna skulle komma att bli individuella för varje intervjuperson beroende på om och vad som lockade mig som intervjuare till vidare frågning. I slutet av intervjun ställde jag indirekta frågor, bland annat: ” Hur tror du att dina kollegor ställer sig till påståendet att adopterade barns bakgrund måste förstås utifrån ett anknytningsperspektiv”. I den frågan lyftes fokus från förskolläraren själv för att få ta del av kollegornas troliga inställning men även intervjupersonens egen inställning. Efter avslutade intervjuer transkriberades svaren och utifrån dessa uppstod ord som förekom frekvent hos de fyra förskollärarna, dessa ord resulterade i två teman vilka jag redogör för i resultatdelen.

Urval adoptivföräldrar

Jag kom i kontakt med tre adoptivföräldrar vilka själv anmälde sitt intresse genom ett nätverk med adoptivmammor. De informerades via mejl om vad arbetet skulle handla om och varför jag ville skriva om inskolning för adopterade barn i förskolan. Jag vände mig endast till de som hade barn på förskola.

Förälder S. Barnet var 22 månader vid hämtning i hemlandet.

Förälder A. Barnet var 9.5 månad vid hämtning i hemlandet.

Förälder M.S. Barnen var 3 år respektive 20 månader gammal vid hämtning hemlandet.

Berättelser

Adoptivföräldrarna fick uppdraget att skriva sin berättelse från deras adoptionsprocess början tills mötet med förskollärarna och inskolningen. För att underlätta igångsättandet av deras skrivande fick de tillsänt sig ett tiotal stödfrågor att utgå ifrån (se bilaga B) som inte nödvändigtvis skulle besvaras, vilket jag betonade i mejlet. När jag fick berättelsen läste jag noga igenom den och utifrån den skapades intervjufrågor för att få en fördjupad kunskap om deras inskolningserfarenhet. Intervjun skedde via mobiltelefon med en diktafon som tog upp ljudet via mobiltelefonens högtalarfunktion. Jag gjorde en orientering och avslutade med en

uppföljning genom att säga att jag inte hade fler frågor och frågade om de hade något att tillägga innan intervjun avslutades. När varje intervju var slutförd transkriberades empirin vilken jag mejlade till respektive deltagare för godkännande för att kunna bearbeta materialet. En adoptivförälder uttryckte en önskan om att få tillgång till transkriberingen innan den gick vidare i processen, jag valde då att skicka ut till samtliga deltagare. All transkribering lästes noga igenom förskollärarna för sig och adoptivföräldrarna för sig för att inte riskera att blanda ihop innehåll och personer. Jag upplevde det svårare att transkribera telefonintervjuerna då ljudet inte var tillfredställande, speciellt vid en av intervjuerna därför var det extra viktigt att få ett godkännande från adoptivföräldrarna innan jag fortsatte mitt arbete. Jag ringde upp adoptivförälder A en extra gång då jag ytterligare behövde få förklarat för mig vad det innebar att vara ”medpedagog” vilket nämdes i intervjun för att minimera risken att använda informationen på ett felaktigt sätt i resultatet. A beskrev det som att A kände sig som en kollega till förskollärarna under inskolningstiden och inte som förälder eftersom A fick frågor om sin egen arbetsplats och inte om barnet. Efter att ha analyserat intervjusvaren framstod tre ord som användes återkommande av samtliga adoptivföräldrar, dessa ord resulterade i tre teman vilka jag beskriver mer utförligt i resultatdelen.

Analys

När intervjusvar och berättelser analyserades utgick jag från Bowlbys (2010) teori om anknytning och anknytningsbeteende och Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell (1979). När jag tagit del av all empiri kunde jag se ett mönster i form av ord som förekom återkommande i svaren och de i sin tur blev teman i resultatet. Bowlby (2010) menade att vid anknytning söker barnet kontakt med en särskild person under speciella omständigheter och anknytningsbeteendet används för att skapa eller hålla kvar en närhet till en specifik person. Från början skiljer inte barnet på vem som är där men efter hand blir det viktigt att veta vem den omvårdnadspersonen är, detta kan jag förstå är betydelsefullt för förskollärarna, vilket de själva uttryckte, att känna till när de tar emot ett adopterat barn eftersom barnet haft denna upplevelse i hemlandet. Jag som blivande specialpedagog kan lyfta detta till förskollärarna då det är något som finns i deras vardag och är ständigt återkommande. Bowlby (1998) delade upp ett barns reaktion vid separation i fyra faser vilka baseras på observationer av hur barn reagerar vid en förlust, dessa faser är viktiga för förskollärare och för mig som blivande specialpedagog att förstå. Vi måste förstå när vi möter barn att detta gäller både för adopterade och icke adopterade barn. Bronfenbrenner (1979) pekade på att miljön kring barnet har betydelse för hur dess utveckling ska bli och då kan det tänkas att miljön i vilken

barnet har befunnit sig i hemlandet har betydelse för hur barnets utveckling har sett ut. Utifrån detta har miljön på förskolan betydelse för hur barnet kommer tillrätta där och inte bara förskollärarnas förhållningssätt. Varken förskollärarna eller adoptivföräldrarna nämnde miljön som en faktor vilken kunde spela roll. Hur blir det då när de olika systemen inte samverkar utan drar åt olika håll? Vilka konsekvenser får det för det adopterade barnet?

Etiska överväganden

Om kontakt förmedlas genom personer inom samma kontext (förskollärarna) kan intervjupersonens integritet vara svår att skydda enligt Kalman och Johansson (2012). Jag hade detta i åtanke men jag insåg att när förskollärarna sa ja till att låta sig intervjuas gav denne i och med det sitt samtycke, alla fyra sade sig vara glada att kunna bidra med sina erfarenheter och kunskap. Det kan nämnas att ingen av förskollärarna arbetar på samma förskola. Vidare beskriver Kalman och Johansson att jag som forskare är skyldig att informera deltagarna om studiens syfte och sen får de ta ställning till om de vill delta eller inte, detta gjorde jag inför varje intervju. Samtliga sju intervjuer spelades in på digital diktafon, jag bad om deras godkännande till detta före intervjuens start. Gällande telefonintervjuerna gavs information om att en digital diktafon skulle komma att användas för att underlätta dokumentationen.

Lagen 2003:460 (elektronisk resurs, 101213) om etikprövning av forskning styr hur jag som forskare ska förhålla mig till deltagarna. § 16 handlar om information som jag måste förmedla till deltagarna såsom den övergripande planen, syftet, metoder och att deltagandet är frivilligt för att nämna några.

Det är flera aspekter som måste beaktas i skrivandet såsom att öppet kunna visa metoder och resultat men även att granska och redovisa utgångspunkterna för studien (God forskningssed 2011). Jag har från början visat öppenhet då jag tydligt beskrivit syfte och metoder. Som jag tidigare nämnt var det viktigt för mig att jag fick samtliga sju intervjupersoners godkännande att låta sig intervjuas, användandet av diktafon samt transkriberingarnas innehåll. För att ingen skulle känna sig utelämnad är det viktigt att jag skyddar deltagarnas identitet, inga personer nämns varken vid namn eller kön utan endast via en bokstav, i två fall två bokstäver.

Stukát (2005) beskriver reliabilitet (tillförlitlighet) som ett mätinstruments förmåga att mäta. Han beskriver också att det kan finnas brister i reliabiliteten eftersom i en kvalitativ undersökning ges utrymme för tolkningar. Olika yttre faktorer såsom intervjupersonernas

tolkning av frågan och i vilken ordning mina frågor ställdes kan påverka resultatet. I arbetet strävades det efter så hög reliabilitet som möjligt men den kan ha påverkats av hur urvalet gjordes då någon av förskollärarna kände varandra, dock var det så att de var medvetna om detta innan intervjuerna genomfördes och hade då möjligheten att avstå. Inga av förskollärarna arbetar numera på samma förskola. Reliabiliteten handlar om att resultaten blir samma vid upprepning av intervjun enligt Andersson och Bruce (personlig konversation, 100913). Här funderar jag hur svaren skulle bli om intervjuaren exempelvis var en börsanalytiker? Hur hade frågeställningarna blivit om börsanalytikern hade skapat frågorna?

En förskollärare fick mig att fundera kring validiteten (trovärdigheten) i intervjusvaren generellt. Förskolläraren började med ett svar för att sen ”rätta sig” genom att säga ”det är inte så du tänker men” och så gavs mer ett svar utifrån ett adopterat barns perspektiv. Jag inser att detta kan påverka validiteten överlag i intervjusvaren men det inte var lika uttalat som i detta fall. Erfarenheten kring att ha mött adopterade barn i förskolan kan också påverka validiteten eftersom erfarenheten hos två av deltagarna var betydligt mer begränsad än hos de två övriga. Som förskollärare och blivande specialpedagog inser jag att de frågor jag ställde hade ett specifikt syfte och att det kan finnas en risk att min bakgrund har påverkat svaren på frågorna. Jag inser också att det kan finnas en förväntan hos mig som deltagarna uppfattar och då svarar vad de tror att jag vill höra. Denna risk är svår att eliminera då jag inte kan styra över svaren, däremot kan jag som intervjuare be intervjupersonen att försöka bortse från min bakgrund.

RESULTAT

I resultatets första del presenteras de teman som visades i analysen av intervjuerna med förskollärarna enligt följande: trygghet och kunskap. I resultatets andra del presenteras teman, från intervjuer och berättelser av adoptivföräldrar. I analysen av intervjuerna med adoptivföräldrarna och deras berättelser visades följande teman: förberedelser, inskolningspedagog/anknytningspedagog samt inskolning och A, M.S och S råd till de som möter adopterade barn och deras familjer. De teoretiska utgångspunkterna var John Bowlbys anknytningsteori och Uri Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell. I texten förekommer orden ”inskolningspedagog” och ”anknytningspedagog”, dessa syftar på att *en* förskollärare har varit ansvarig för inskolningstiden på förskolan och *en* person för barnet att knyta an till först. Jag har tagit del av och bearbetat materialet utifrån anknytningsteori, en ekologisk utvecklingsmodell och med mitt syfte och frågeställningar i åtanke. Då det skrivs () syftar det på barnets kön.

Intervjuer med förskollärarna

Här presenteras fyra förskollärares röster: H, M, P och MA. ”Rösterna” är hämtade från svaren på intervjufrågorna vilka ställdes utifrån tre huvudfrågor (se bilaga A).

Trygghet

De förskollärare som hade mest erfarenhet av att ta emot adopterade barn pekade på att om föräldrarna är trygga så blir barnen också det, någon såg det som viktigt att föräldrarna skolades in tillsammans med barnet för att på så sätt få en trygg förälder, barnet ska lämna föräldern och inte tvärtom. H beskriver det så här:

H: om föräldern är trygg är det lättare att få barnet tryggt

Trygghet omnämns också angående relationer. Det lyfts fram att det är hur relationen ser ut mellan barnet och föräldrarna som har betydelse för inskolningen och starten på förskolan. Det upplevs även en trygghet av förskollärarna att ha med föräldrarna under inskolningen vilken kunde sträcka sig från tre dagar till 14 dagar. Trygghetskänslan spelade en viktig roll när det var dags för föräldern att lämna över till förskollärarna. P hade tidigare mött ett föräldrapar vid ett uppföljningssamtal som kände att de i efterhand velat ha *en* anknytningspedagog vid inskolningen av sitt barn. P beskriver det så här:

P: men dom föräldrarna sen när vi utvärderade inskolningen så sa de själv att det hade varit bra om () hade haft en egen pedagog för att för () trygghets skull

P reflekterade över det och kunde precis som föräldrarna se att det låg något i detta att barnet hade troligtvis varit tryggare då. P ändrade sitt sätt att tänka efter det. P resonerar med sig själv: ”och då blev det ja det har dom ju faktiskt rätt i eh så där är det ju en förälder faktiskt för min del som har kommit och sagt att ni får kanske tänka på det till nästa gång”.

Andra förskollärare såg ett dilemma i att hänga upp inskolningen kring *en* förskollärare. De kunde se vinsterna att barnet knyter an till *en* i taget och när det blir tryggare tar det andra till sig men de lyfte fram nackdelar såsom att det kunde skapa oro och känsla av ännu en separation om anknytningspedagogen var sjuk med mera. Barnets bakgrund var en faktor som tre av fyra förskollärare lyfte fram i arbetet med att möta det adopterade barnet och dess föräldrar i förskolan. De baserade detta på sin långa och breda erfarenhet.

H: vi får lära oss av föräldrarna, det är dom som berättar om barnets historia så att säga barnets bakgrund, då får man ju tillsammans sätta sig ner

De förskollärare som hade mest erfarenhet av att ta emot adopterade barn pekade på utifrån sin erfarenhet att det var viktigt att få kunskap om barnet hade bott på barnhem eller i fosterfamilj, hur gammalt barnet var när det kom till Sverige, hur länge det hade varit hemma med sin familj innan det kom till förskolan och hur barnet hade haft det i sitt hemland. En förskollärare hade stött på ett barn genom åren där de inte hade fått reda på att barnet var adopterat och där det efter ett år hade kommit fram information som kunde förklara förskollärarens frågetecken kring motoriken. En annan förskollärare menade att kunskap om bakgrunden var viktig då delar i den exempelvis kunde förklara varför barnet gömde sig under bordet eller inte svarade på tilltal, de fick veta av föräldrarna att barnet var otryggt och hade haft en svår uppväxt i sitt hemland.

Förskollärarna H och P, vilka hade mest erfarenhet av adopterade barn, hade upptäckt genom åren skillnader i separationen hos barn som börjat själv på förskolan jämfört med de som var yngre syskon till något barn som redan gick där. Det yngre syskonet hade haft en längre invänjningsperiod då det hade varit med och hämtat och lämnat under cirka ett år. De barn som hade varit på en annan förskola innan hade generellt lättare att lämna sina föräldrar vilket kunde förklaras med att då hade redan barnet separerat från föräldrarna. De behövde inte brottas med oron att föräldrarna inte skulle komma tillbaka. Någon lyfte fram separationen i hemlandet som viktig att känna till. Det kunde vara så att barnet undvek vuxna för att inte bli

drabbat av separationer igen och där det samtidigt gick för sig själv och där förskollärarna uppfattade att barnet var ”jätte” tryggt.

Kunskap

Jag bad en förskollärare om ett exempel på vilka konsekvenser kunskaper om anknytning får i kontakten med barnet.

MA: man bara gör det det är det som är så konstigt man gör det sen så tänker inte på att man gör det

MA:s svar, vilket jag uppfattade som en tyst kunskap, hade MA förvärvat genom en lång erfarenhet av arbete på förskola. MA kunde inte riktigt sätta ord på hur kunskaperna om anknytning fick för konsekvenser i kontakten med barnet. MA upplevde det så självklart och naturligt och som jag förstod inte något som MA hade reflekterat så mycket vidare kring. När det gällde anknytning hängde de flesta förskollärarna upp det på erfarenhet och kunskap de hade och att det var någonting man hade arbetat upp efterhand, detta styrde hur inskolningen planerades. P menade att anknytningen visade sig som ett ”gummiband” mellan föräldern och barnet. P beskrev det på följande sätt:

P: föräldern ska vara som ett litet gummiband fram och tillbaka ha nån det finns ju de barnen som bara släpper gummibandet, hur trygga är dom? Och sen är det dom som är väldigt stela i gummibandet och dom dom kan man ju liksom, dom är svåra för då kanske mamman eller föräldern knyter an väldigt och hårt

Om barnet inte sökte kontakt med vuxna betonade förskolläraren att den måste ha kunskap för att förstå ett beteende för att inte missa det. M hade begränsad erfarenhet av adopterade barn men var som jag uppfattade det angelägen om att läsa på och sätta sig in ämnet,

M: man försöker hålla sig à jour med det alltså, jag fungerar så att om det dyker upp någon svårighet kring barn spelar inte någon roll vilka barn det är så försöker man ju läsa in mer på hur man ska hjälpa dem på bästa sättet

Flera av förskollärarna säger sig ha kunskap om teorier och forskning men att de hade kunnat behöva fräscha upp sina kunskaper, de uppger att deras kunskap om anknytningsteori är begränsad och att det var längesen de gick sin utbildning till förskollärare.

M: jag tänker att föräldrarna har mycket kunskap om sina barn och erfarenhet själv med barnet men även kunskap kring hur barnet haft det sen tidigare

Föräldrarnas kunskap om sitt barn och dess bakgrund vägdes in i hur förskollärarna förhöll sig till barnet och dess familj. Två av förskollärarna sade sig nu vara säkrare i rollen som mottagare av ett adopterat barn i förskolan då de lutade sig emot en lång erfarenhet men också av att de till viss del förkovrat sig i litteratur, jämfört med hur de mötte de första barnen. P uttryckte sig så här gällande sina kunskaper: ”de har jag jobbat upp eh efterhand och jag tycker ju då att barn ska ha föräldern att det finns olika sätt hur barn kan lämna sina föräldrar”. Här uttrycker P tydligt att sina kunskaper har P förvärvat genom sin långa erfarenhet, att barnen mår bäst av att ha med sina föräldrar hela dagar under inskolningstiden.

H berättade då jag bad om ett exempel vad H hade lärt sig under åren gällande kunskap. H upplevde en säkerhet med anledning av sina erfarenheter vilka hade gett H en kunskap vilket stärkte henne i rollen som förskollärare. När förskolan tog emot det första adopterade barnet så visste de inte så mycket, det hade skapat frågor.

H: så kan jag nog känna med ackumulerad kunskap på den här förskolan eller på en förskola överhuvudtaget, så kan jag mer om barn och barns sätt att förhålla sig till varandra och hur de uttrycker och hur vi kan göra och hur vi kan bemöta och hur vi kan, inbillar jag mig att det känns tryggare för föräldrarna

Intervjuer med adoptivföräldrar och deras berättelser

Förberedelser

En del i förberedelserna var att gå en föräldrautbildning inför adoptionen för två föräldrar. Andra förberedelsen kom när det var dags för första kontakten med förskolan.

S: inskolningen var väl förberedd, hela tiden hade vi varit aktiva på öppna förskolor i området

Samtliga adoptivföräldrar besökte öppna förskolan med sitt barn under tiden de var föräldralediga. Någon besökte den blivande förskolan regelbundet under några månader innan förskolestarten för att barnet skulle få bekanta sig med förskolan. En familj valde att vid första besöket lämna en bok om adopterade barn i förskolan samt ett brev där barnets bakgrund beskrevs och hur föräldrarna ansåg att den hade påverkat barnet. Ett annat barn fick inte plats direkt på önskad förskola, under tiden de väntade på plats på den önskade förskolan skickades det brev om barnet och dess utveckling. På just denna förskola hade förskollärarna lånat böcker om adoption och de hade ett adopterat barn sen tidigare. M.S beskriver hur de som föräldrar upplever personalen.

M.S: De är väldigt lyhörda men dom hade ju ingen som helst erfarenhet av adoptivbarn men dom har läst på och bryr sig och gick utbildningar och föreläsningar och dom tog till sig mycket av det

Vid flytt till en annan kommun upplevde M.S ett annat mottagande. Den gamla förskolan erbjöd sig ett överlämnandesamtal över telefon med förskollärarna på den nya förskolan men de ansåg sig inte ha tid varken med det eller att läsa material som M.S lämnat enligt M.S. (kommande citat är plockade från olika meningar men inom samma stycke).

M.S: Personalen gjorde några halvhjärtade försök att dra med () i aktiviteter men ignorerade () mest. Efter en vecka hade vi gjort noll framsteg och jag fick ont i magen bara jag tänkte på förskolan. Jag försökte förklara att () behövde lämnas över, få knyta an till en pedagog istället för mig. De föreslog att jag skulle gå hem. Jag vägrade. I nästan fem veckor till satt jag på förskolan. Personalen blev bara surare och surare, min () hade mardrömmar, började kissa på sig på nätterna och ville inte till förskolan. Tre veckor in i inskolningen pratade jag allvar med en av pedagogerna

M.S upplevelse skiljer sig från de övriga två adoptivföräldrarna då M.S uppfattade att förskollärarna inte trodde på att () hade separationsångest och gör fortfarande inte det. M.S kände sig motarbetad av förskollärarna. M.S har lämnat skrifter, böcker och tipsat om Adoptis utbildningar men de vill inte ta del av detta vilket M.S säger är sorgligt: ”Personalen tror fortfarande inte på mig angående att vår () bakgrund påverkar () så här”. Förberedelserna på barnhemmet var en stor bidragande faktor enligt A till att barnet var tryggt från början hos sin nya familj. A tror inte att det hade gått lika bra på inskolningen utan denna förberedelse. Som jag uppfattar det har adoptivföräldrarna själv varit drivande i att de skulle förbereda och hur de valde att förbereda sitt barn, förskollärarna nämndes inte i just denna förberedningsprocess.

A: Barnhemmet och kompisarna hade gjort ett väldigt bra arbete med () () första tid i livet som har gett () en extrem trygghet

A:s barn förbereddes genom att mamma, barnet och farmor besökte förskolan. De tog en bild på ansvarspedagogen för att ha hemma och prata kring den för barnet. Det har betydelse om barnet är van att bli lämnad till andra enligt A och det påverkar hur det ska gå på förskolan. Barnet har då fått lära sig att mamma eller pappa kommer tillbaka.

A: Hade det varit första gången jag hade lämnat () och () inte visste om att jag skulle komma tillbaka då hade () ju aldrig klarat alltså

Inskolningspedagog/ anknytningspedagog samt inskolning

Något barn hade knutit an till en person i hemlandet men inte andra. M.S barn uppvisade enligt M.S en stark separationsångest, förskollärarna hade sett barnet under en längre tid då det äldre syskonet lämnades och hämtades på avdelningen så av den anledningen valde förskollärarna att barnet skulle ha *en* inskolningspedagog.

M.S: Så () fick tid att känna sig trygg med innan de andra påbörjade en relation med ()

S barn har tydligt visat att () tar till sig *en* person i taget. Vid inskolningen var det *en* förskollärare som skötte inskolningen tills () var trygg där. S upplevde förskolläraren som väldigt lyhörd. A upplevde det som positivt att ha en ansvarspedagog då denna följde barnet i temagrupper. A kände sig väldigt trygg i hur ansvarspedagogen arbetade: ”Det var en annan pedagog som hade det temat men det var ändå positivt att () fick en att knyta an till”. M.S berättar om sin erfarenhet att på förskoleavdelningen användes likadan inskolning för alla barn och man utgick ifrån att barn ska lämna sina föräldrar och inte tvärtom.

M.S: Det var ju inga korta inskolningar utan helt och hållet i barnets takt och föräldern fanns där men deltog inte så att säga utan satt liksom centralt och barnet fick i sin takt tillsammans med en pedagog, när barnet sen kände att det ville gå ifrån föräldern och börja vara med

För att förbereda barnet för förskolestarten har föräldrarna pratat väl om förskolan och när det blev aktuellt var de iväg och hälsade på. A uppfattade inte sig som en förälder under inskolningen vilket A kopplar till att A själv arbetar på förskola. Förskollärarna ställde inga frågor kring barnets bakgrund eller om föräldrarnas kunskap om sitt barn. A säger att det finns större anledning för förskollärarna att ta del av bakgrunden om barnet haft ett flertal uppbrott i hemlandet men om det bara är ett upplever A det inte lika viktigt för dem att känna till det. (citaten nedan är från ett och samma stycke men inte i rätt ordning).

A: När jag väl hade inskolningen var jag inte där som förälder jag var där som en medpedagog. Det var väldigt mycket mer att de höll på bolla liksom tankegångar och frågor som de själva hade i samband med hur de själva arbetade och hur vi gjorde på mitt jobb

M.S blev tillfrågad om det fanns något att tillägga i slutet av intervjun.

M.S: Är man ny förälder och kanske inte riktigt vågar stå upp, det var jättesvårt att stå upp mot pedagogerna, (förskollärarna), här tycker jag fast jag varit förälder i sex år nu när de ville att jag skulle gå hem tredje veckan, jag satt där totalt nästan fem veckor och innan

jag kände att jag kunde lämna min () utan att det blev ett trauma för () faktiskt och det är jättetufft om pedagogerna, (föskollärarna), tre dagars inskolning och andra sorters inskolningar och hej och hå

A, M.S och S råd till de som möter adopterade barn och dess familjer

Om föskollärarna visade intresse och engagemang kände M.S en delaktighet och tillit till dem. S säger att det kan skilja sig från förskola till förskola hur man ser på individen.

S: Jag tycker egentligen inte att det är någon större skillnad på barn och barn utan det handlar om att se individen vad den behöver

A: Att lyssna på föräldrarna att se till att föräldrarna är trygga då blir barnen trygga det är a och o

A säger vidare att det är viktigt för personalen att tänka på att ett adopterat barn kan ha haft en kortare tid hos sina föräldrar i Sverige och måste mötas efter det. Att lyssna och tro på föräldrarna för det är de som känner sitt barn bäst. Vidare lyfter M.S att det är viktigt att föskollärarna kan sätta sig in i situationen. Detta kan tyckas som enkla saker men är ändå viktiga att lyfta fram.

M.S: Ja så att man tar sig den tid det tar att förstå eh hur det här kan påverka även barn som har kommit som små

SAMMANFATTNING

Jag finner efter att ha tagit del av samtliga sju intervjuer att fem teman dominerade förskollärarnas och adoptivföräldrarnas svar. Jag anar en tydlig likhet i svaren då jag uppfattar det som om både förskollärare och föräldrar genomgående pratar samma språk då de poängterar att trygghet är viktigt. Trygga föräldrar ger trygga barn sägs det och vad jag kan förstå stämmer det utifrån deras olika exempel. Det är intressant att trygghet knöts till relationer barn-förälder och barn-förskollärare men inte till miljön på förskolan eller barnen där. Hur påverkar det barnet om Bronfenbrenners (1979) ekologiska utvecklingsteori sätts in i kontexten att det är nödvändigt att miljön sätts in som en faktor för barnets utveckling? Konsekvensen av att ha en bred kunskap om adopterade barn och inskolning gav en trygghet för förskolläraren och det i sig gav en styrka att förmedla till adoptivföräldrarna vilket i sin tur kunde ge dem en trygghet att överlämna sitt barn till förskollärarna.

Både förskollärarna och adoptivföräldrarna menade att det var viktigt för förskollärarna att känna till det adopterade barnets bakgrund. Det fick konsekvenser i samband med inskolningen för att kunna förstå barnet och kunna möta det på bästa sätt. Å andra sidan pekade en adoptivförälder på att bakgrunden spelade bara roll om barnet hade utsatts för flera separationer, hur möts dessa åsikter och vilka konsekvenser får det? Någon av förskollärarna menade att utifrån kunskapen om det adopterade barnets bakgrund fick de förhålla sig på ett annat sätt gällande tid för inskolning och bemötande barnet av barnet och dess familj. Förskolläraren hade förstått genom sin erfarenhet av adopterade barn och kunskap om adopterade barn att de knyter an på ett annorlunda sätt än icke adopterade, detta antyder att erfarenhet ger konsekvenser för bemötandet av adopterade barn på just denna förskola.

Vi får beskrivet för oss två sidor av ”myntet”, ena sidan en förskola där föräldrarna känner tillit och tydligt engagemang från förskollärarna och andra sidan en annan förskola där förskollärarna inte anser sig ha tid och intresse att läsa litteratur och ta emot föräldrarnas erfarenhet och kunskap om sitt barn. Konsekvensen av detta ledde till att samarbetet och kommunikationen inte fungerade optimalt vilket var en sorg enligt adoptivförälder M.S. Både föräldrarna och förskollärarna kunde se en nytta i att ta till sig litteratur och kurser för att öka förståelsen och för att möta barnet på det sätt som krävs. Som jag förstår det utifrån intervju svaren av adoptivföräldrarna ger det en positiv konsekvens om förskollärarna tar till sig kunskap i form av litteratur som handlar om adoption.

En anknytningspedagog eller inte? Det är en fråga som jag förstår är svår att besvara då det kan bero på olika saker såsom barnet själv, förskolans möjligheter och resurser. Det var ett dilemma som jag kunde utläsa, ena sidan bra att barnet får möjlighet till att knyta an till en i taget, andra sidan vad händer om den blir sjuk? På det stora hela fick jag ändå uppfattningen att *en* förskollärare är att föredra vid inskolningen och att fördelarna övervägde nackdelarna. En förskollärare hade erfarenhet av att föräldrar menat att deras barn hade känt sig tryggare om det hade fått knyta an till *en* förskollärare först, detta resulterade i att förskolläraren ändrade sitt förhållningssätt gentemot kommande barn gällande att använda sig av *en* anknytningspedagog.

Inskolningstiden såg lite olika ut beroende på barnets förutsättningar där några var kvar lite längre tid några lite kortare men samtliga föräldrar var med hela dagar. Förskollärarna hade i och med sin erfarenhet och kunskap genom åren förstått att föräldrarna var viktiga i inskolningsprocessen speciellt med de adopterade barnen eftersom förskollärarna hade genom sin erfarenhet förstått att de adopterade barnen knöt an på ett annat sätt. Förskollärarna uttryckte att de genom erfarenhet har förstått att det är viktigt att ta till sig adoptivföräldrarnas erfarenhet och kunskap om sitt barns bakgrund och att de tillsammans får sätta sig ner och prata med föräldrarna för att möta barnet utifrån den kunskapen.

DISKUSSION OCH SLUTSATS

Syftet är att närmare belysa vilka konsekvenser fyra förskollärares erfarenheter, förhållningssätt och kunskap om anknytning får vid inskolningen av adopterade barn i förskolan. I undersökningen belyses även vilka konsekvenser kunskap och erfarenheter om adopterade barns bakgrund får för förskollärare vid inskolningen samt på vilka sätt föräldrarnas erfarenheter och kunskap om sitt barn och dess bakgrund tas tillvara. Metoder som använts i undersökningen är intervjuer och berättelser. Sammanlagt intervjuas fyra förskollärare och tre adoptivföräldrar som dels intervjuats och dels skrivit varsin berättelse.

De två teman som framträder i analysen av intervjuerna med förskollärarna är följande; trygghet och kunskap. De teman som framträder i analysen av intervjuerna med adoptivföräldrarna och deras berättelser är: förberedelser, inskolningspedagog/anknytningspedagog och inskolning och A, M.S och S råd till de som möter adopterade barn och dess familjer. Dessa fem teman kommer jag att diskutera vidare utifrån forskning om adopterade barn.

Trygghet

Förskollärarna lyfter fram i intervjuerna att de genom sin erfarenhet förstått vikten av att ha med föräldrarna under inskolningen för att då skapa en relation dem emellan. P resonerar kring inskolning och om att ha föräldrarna med hela tiden eller om de ska lämna. P: ” är en trygghet och jag tycker personligen att de ska vara med hela tiden, för att sen så kan man liksom säga hejdå och det kommer vi till”. Dalen och Rygvold (2007) pekar på att känsla av obehag kan uppkomma hos många adopterade barn av att börja förskolan och föräldrarna är viktiga i samarbetet med förskollärarna för att kunna skapa en god miljö för barnet. I detta lyfter Bronfenbrenner (1979) fram att det är viktigt att mikrosystemet (hemmet) och mesosystemet (förskolan) samverkar för att utvecklingen blir optimal. Förskollärare M funderar på om hembesök hade kunnat skapa en trygghet för det adopterade barnet och dess familj inför inskolningen och första mötet. Detta ser jag visar betydelsen av barnets mikrosystem i hemmet och förbindelsen med mesosystemet som här representeras av förskolan. Förskollärare M har en fundering om hur hemmet genom hembesök än mer kan inkluderas inför inskolningen för att underlätta för barnet att börja förskolan.

M: det gör vi inte men det kanske man skulle gjort det då för att de skulle få någon trygghet om det nu kanske har varit ja skumpigt på vägen hit att de hade fått ett ansikte i alla fall på en som de i alla fall kände igen

Adoptivförälder S känner sig trygg med förskollärarna vilka upplevs som lyhörda för barnets signaler men trots detta överrumplas efter en veckas inskolning genom att förskollärarna skickade iväg S för att låta barnet vara kvar en timme själv. S: ”det var hemskt, jag kände inte igen mig själv i den reaktionen”. Detta ger exempel på anser jag att trots att S kände sig trygg kom en reaktion som inte var väntad av ens S själv, här måste förskollärarna vara uppmärksamma, lyhörda och möta föräldrarna. Baker (2013) frågar sig om förskollärarna förstår sammanhanget kring barnet och om de utifrån det kan vara lyhörda för dess behov, baserat på det anser jag det fördelaktigt att förskollärarna i förväg har förberett sig och diskuterat adoption utifrån sina perspektiv. Om det inte görs utan förskollärarna agerar utifrån en erfarenhet och kunskap som kan vara begränsad, vilka konsekvenser kan detta få? Det lyfts upp vid ett flertal tillfällen i uppsatsen av forskare, teoretiker och förskollärarna att deras förhållningssätt är viktigt och därför anser jag att det bör ha diskuterats och lyfts hur förskollärarna möter detta.

Niemann och Weiss (2012) antyder i sin studie att antalet placeringar, genom att exempelvis först ha bott hos sina biologiska föräldrar och sen blivit placerat i fosterfamilj och sen placerats på ett barnhem i hemlandet, skapar stress hos barnet och följderna *kan* blir att den trygga anknytningen blir lidande. I studien lyfts även fram att det inte är vistelsens längd på exempelvis ett barnhem och kvalitén som har störst betydelse utan det är antalet placeringar som spelar roll. Om barnet känner sig stressat på grund av flertalet förflyttningar eller har en hög stressnivå är det svårare för en adoptivförälder att uppnå en trygg anknytning med sitt barn. I studien visas en 40 % ökning av denna stress och förminskad anknytningstrygghet. De barn som hade färre antal placeringar i hemlandet och en lägre stressnivå uppvisade högre anknytningstrygghet. Adoptivförälder A berättar om sin erfarenhet gällande om det har betydelse för inskolningen om barnet blivit passad av någon annan: ”ja, det har det absolut för att han hade det varit första gången jag hade lämnat () och () inte visste om jag skulle komma tillbaka då hade () aldrig klarat det alltså”. A tänker annorlunda än de andra då A menar att det är mest viktigt att framhäva barnets bakgrund till förskollärarna om barnet har varit med om flera separationer men inte om det bara handlar om en, jag ser ett stöd för A:s resonemang i ovan nämnda studie.

Både forskare och förskollärare pekar på att barnets bakgrund måste tas i beaktande och att förskollärarna måste ta hjälp av föräldrarna i detta arbete för att skapa en trygg miljö för framförallt barnet. Dock anser en adoptivförälder att barnets bakgrund endast har betydelse om det har förekommit flera separationer. Jag har inte hört någon säga det tidigare men jag

tycker det är intressant att en adoptivförälder är av denna åsikt eftersom de övriga deltagarna menar att separationer har betydelse för det adopterade barnet. Två av tre adoptivföräldrar och förskollärarna har upplevt att bakgrunden får konsekvenser för barnet och förskollärarna måste agera därefter. Forskning (källor) visar att antal placeringar i hemlandet spelar roll för barnets mående och att kvalitén på placeringen är av underordnad betydelse. Förskollärarna anser det viktigt att veta hur bakgrunden sett ut för att utifrån det skapa en god miljö för barnet vilket i sig inte behöver vara så anmärkningsvärt men jag förstod utifrån intervjuerna att det är viktigare då de möter ett adopterat barn och detta har de förstått genom sin erfarenhet och även ger exempel på det. De barn som haft möjlighet att separera från föräldrarna före förskolestarten genom att ha blivit passade av någon annan har inte oväntat lättare för att börja förskolan då det har förstått att mamma och pappa kommer tillbaka.

Kunskap

Förskolläraryrket innehåller viktiga kunskaper och Baker (2013) är kritisk mot att den inte förbereder studenter på att möta adopterade barn i sina kommande verksamheter. En av förskollärarna pekar på att utbildningen inte förbereder denna på att möta adopterade barn i förskolan och inte heller mycket kring anknytningsteori. Förskollärare M som har arbetat snart åtta år har fått en annan erfarenhet och förstår att barn har olika behov vilket M fick från sin utbildning men menar samtidigt att: ”man har ju en helt annan kunskap nu om hur barn fungerar och varför de fungerar kanske olika”. Bowlbys anknytningsteori utvecklades under 30 år och i litteratur och studier jag läst inför detta arbete har anknytningsteorin haft en genomgående plats i forskning kring adopterade barn och icke adopterade barn. Bowlby skiljer på anknytning och anknytningsbeteende. När man talar om anknytning menas det med att barnet visar att det söker kontakt med en särskild person och under speciella omständigheter medan anknytningsbeteendet används för att skapa eller hålla kvar en kontakt eller närhet till en specifik person. När förskollärarna tillfrågas hur förtrogna de är i anknytningsteori menar ingen av dem att de är speciellt insatta i den utan det är deras erfarenhet som bidragit till att de har förstått hur adopterade barn knyter an. Förskollärarna knöt sin kunskap om anknytning till att gälla deras erfarenhet och inte litterär kunskap. Jag funderar över vilka konsekvenser detta får i arbetet med barn adopterade eller icke adopterade? Några av förskollärarna nämner att det inte har förekommit diskussion på förskolan kring exempelvis otrygg anknytning hos adopterade barn. Detta går stick i stäv med det som lyfts fram i den forskning jag lyfter fram i detta arbete att en närhet till förskolläraren var en viktig faktor för att barnets anknytning skulle bli säker. Då menar jag att det är viktigt

för förskollärarna att känna till detta och vara pålästa vad forskning och teorier pekar på men även att ha fört en diskussion kring på vilka sätt barnet *kan* uppvisa en otrygg anknytning och vilka konsekvenser det kan få. Förskollärare H som har mest erfarenhet av adopterade barn säger: ”när vi var yngre och oförstående och inte begrep riktigt att de faktiskt behövde en annan inskolning och ett helt annat tänk inte bara att det är synd om, försiktigt med”. H hade också förstått utifrån erfarenhet att: ”de hade en helt annan förutsättning ett helt annat sätt ett behov av att bli sedda på ett helt annat sätt helt enkelt”. MA säger att det var längesen MA läste om anknytningsteori och MA skulle behöva läsa på igen. Flera forskare pekar på förskollärares viktiga uppgift att vara närvarande och uppmärksamma för att undanröja hinder för barnet att utveckla en trygg relation till förskollärare.

Jag tycker det är intressant att studier såsom Ahnert Piquart och Lamb (2006) och Neimann och Weiss (2012) antyder att anknytningskvaliteten är av underordnad betydelse. Jag anser att det visst kan vara viktigt hur barnet tas om hand för hur barnet kommer att må i framtiden. Om ett barn blir bryskt hanterat och hamnar i konflikter med andra barn på ett barnhem eller inte blir sedd av sina omvårdnadspersoner menar jag att det *kan* sätta sina spår hos barnet. Jag tror inte att bara antal placeringar har betydelse men det kanske är så att det är spår som inte visar sig förrän efter många år. Både förskollärare, adoptivföräldrar och forskare lyfter fram att under inskolningsperioden är föräldrarnas delaktighet viktig genom att de har erfarenhet och kunskap om sitt barn. Förskollärare H uttrycker följande: (citatet är något redigerat för att bli mer läsvänligt)

H: kurs på Adoptis gick vi på då och har läst böcker och sådär men sen är det ändå väldigt viktigt beroende på vilket barn man får och vilka föräldrar det barnet har då och hur mycket man vet om barnets bakgrund och hur gamla barnen var när de kom så att det är ju mycket som det beror på

Detta samarbete mellan förskollärare och adoptivföräldrar kan betraktas som en del i exosystemet och representerar ett större socialt sammanhang för att skapa en god miljö för barnet och där föräldrarna kan ge tips om litteratur och informera om sitt barns bakgrund. Ytterligare forskare såsom Dalen Rygvold (2007) ser föräldrarna som viktiga i inskolningsarbetet och att de kan genom sin erfarenhet informera om sitt barns bakgrund och ge råd. I Hagströms studie (2010) belyses vilka konsekvenser fortbildning får för förskollärare. Fortbildningen är en positiv konsekvens för arbetet och förskollärarna har lärt sig uppmärksamma och förstå sina anknytningsbarns behov av en trygg omsorg men de har också förstått sin egen betydelse för samspelet med barnen. Barnen i studien är visserligen

inte adopterade men jag anser att kunskap hjälper till att förstå barn och dess behov om de är adopterade eller icke adopterade. Både som förskollärare och blivande specialpedagog menar jag att kunskap och erfarenhet går hand i hand. Jag tänker också på barnet där förskollärarna inte visste att det hade legat i gipsvaggan i sitt hemland och där det fanns frågetecken kring barnets motorik under det år som barnet hade vistats på förskolan. Vilka konsekvenser kan denna ovetskap få för barnet? Även om förskollärarna stöttar barnet i motoriken kan det ändå vara en fördel att veta för att få en förförståelse för varför något är som det är. Förskollärarna framför att barnets bakgrund är viktig att ha kunskap om. Förskollärare H uttrycker sig så här: ”vi får lära oss av föräldrarna, det är de som berättar om barnets historia så att säga barnets bakgrund, då får man ju tillsammans sätta sig ner”. Jag upplever att det är främst förskollärarna i undersökningen som pekar på att det är viktigt att känna till hur barnet hade det i hemlandet, hur länge det varit i Sverige och hur gammalt det var när det kom. Förskollärare M.A svarar på frågan vad som kan vara viktigt att veta om barnet för att kunna ta emot det på bästa sätt: ”det är väl lite så barnets bakgrund och vad den har haft med sig i bagaget, det beror lite på hur gamla de har varit när de kommit hit”. Adoptivförälder M.S beskriver hur det blev för dem:

M.S: vi var där och hälsade på med () och när de träffade () och fick hela bilden klar för sig att () bara hade varit i Sverige i åtta/nio månader och var adopterad och så så ringde de oss på eftermiddagen när vi kom hem och föreslog den här mindre avdelningen

Forskarna Jacobs, Miller och Tirella (2010) pekar på i sin studie att tiden för ankomst till adoptivfamiljen spelar en stor roll vilket även adoptivförälder M.S lyfter fram i sin beskrivning. Med anledning av den korta tid barnet varit i Sverige beslutade förskollärarna att placera barnet på en avdelning som kunde möta barnet utifrån dess förutsättningar. I detta fall hade bakgrunden en direkt inverkan på placeringen. Förskollärare H berättar att H själv och de andra förskollärarna hade undringar om ett barns motorik. Efter ett år fick de av en slump reda på att barnet var adopterat och hade legat i gipsvaggan i sitt hemland, här menar H att det hade varit bra att ha den kunskapen för att få en annan förförståelse kring de motoriska problemen.

Studien av Buyse, Doumen och Verschueren (2011) visade på att om förskolläraren visar en närhet till barnet löper inte, exempelvis utagerande, barn en större risk än andra barn att uppvisa ett negativt beteende. Jag har som förskollärare hört uttalande från förskollärare såsom ”det måste vara något fel, han klänger och klänger” eller ”han är så stirrig och bara

springer runt och kan inte vara still". Jag förstår det som att i dessa fall är det möjligt att kunskapen om barnets bakgrund inte varit så stor och det *kan* vara så att kontakten med föräldrarna inte är tillräckligt trygg och stabil för att ta upp undringar till diskussion. Här är förskollärarna som jag uppfattar villrådig, de menar inget illa men de vet inte hur de ska förhålla sig till situationen och därför återigen anser jag att det måste lyftas en diskussion kring ett beteende som kan verka avvikande men som inte är det. Om man föreställer sig en linje i ena änden: ett barn man tycker synd om och som har haft en så svår start i livet att man knyter det starkt till sig och överkompenserar närheten att barnet hämmas i sin utveckling för att det inte själv får upptäcka saker och lämnas inte ensam en sekund. I andra änden finns barnet som klarar allt själv, efterfrågar inte kontakt, tröstar sig själv och anses som självständig och självgående där förskollärarna menar att "så bra, hon/han leker ju så fint och är aldrig ledsen". Här menar jag att dessa båda ändar på linjen *kan* visa på en okunskap om adopterade barn och då främjas inte deras utveckling. Det första barnet menar jag behöver en förskollärare som utmanar och ändå uppvisar en närhet, det andra barnet behöver känna att relationen till förskolläraren är värd att satsa på, det *kan* vara så att barnet har varit van vid flertalet separationer och nu i inte vågar satsa igen utan är "stark" i sig själv. Detta anser jag är avgörande för förskollärarna att vara insatta i för att skapa en förståelse för de adopterade barnet som *kan* ha upplevt svåra saker i sitt hemland. Bowlby (2010) lyfter fram att barn påverkas starkt av att skiljas från den de älskar. Jag menar att separationsfaktorn har betydelse för barnet dels när det kommer till förskolan men också separationen som kommer utav att barnet lämnas och hämtas av föräldern efter slutförd inskolning. Om det ligger till så att förskollärarnas kunskap om detta *är* begränsad då ställer jag mig undrande till hur de ska kunna möta barnet på bästa sätt?

Förberedelser

Adoptivföräldrarna lyfter fram i intervjuerna och i sina berättelser dels betydelsen av att förbereda sitt barn för mötet med förskolan genom att gå på öppna förskolan dels att delge kunskap och erfarenhet till förskollärarna. S berättar: "inskolningen var väl förberedd, hela tiden hade vi varit aktiva på öppna förskolor i området".

Alla tre familjer har besökt den blivande förskolan vid upprepade tillfällen för att barnet ska få en chans att bekanta sig med förskolan, en familj lämnade en bok om adopterade barn i förskolan och ett brev som beskrev barnets bakgrund. De flesta förskollärare upplevs som lyhörda och positiva även om de inte har erfarenhet. M.S uttrycker det så här: "de är väldigt lyhörda men dom hade ingen som helst erfarenhet av adoptivbarn men dom har läst på och

bryr sig och gick utbildningar och föreläsningar och dom tog till sig mycket av det". Det finns en annan sida av myntet nämligen förskollärare som inte upplever sig ha tid att förkovra sig i det materialet som erbjuds av adoptivföräldrarna. M.S flyttar med familjen från en kommun till en annan. Den överlämnande förskolan erbjuder ett överlämnande samtal till mottagande förskola men de anser sig inte varken ha tid med det eller att läsa materialet M.S lämnar. Som jag tidigare nämnt pekar Dalen Rygvold (2007) på att i inskolningsarbetet är föräldrarna viktiga eftersom de kan genom sin erfarenhet informera om sitt barns bakgrund, ge tips på litteratur och samarbeta med förskollärarna för att skapa en god miljö för barnet.

Baker (2013) lyfter fram att forskning visar att det inte alltid är att förskollärare möter adopterade barn och dess föräldrar. M.S känner sig motarbetad av förskollärarna då de inte tror på att barnet har separationsångest. M.S har lämnat skrifter, böcker och tipsat om Adoptis utbildningar men M.S tycker att de är sorgligt att förskollärarna inte vill ta del av detta. M.S säger så här: "personalen tror fortfarande inte på mig angående att vår () bakgrund påverkar () så här". A lyfter fram att förberedelserna som gjorts på barnhemmet för deras barn är en stor bidragande faktor till att barnet var tryggt från början. A beskriver det så här: "barnhemmet och kompisarna hade gjort ett väldigt bra arbete med (), () första tid i livet som har gett () en extrem trygghet" men A säger också att det är en fördel inför inskolningen att barnet har blivit lämnad till exempelvis en barnvakt, barnet har då fått lära sig att mamma och pappa kommer tillbaka. Förskollärarna säger likadant att inskolningstiden förenklas då barnet redan har separerat från sina föräldrar. Förskollärare P berättar: "där var ju skillnad på henne för att då hade hon ju bara varit hemma med sin mamma och hon hade ju inte varit på någon annan eh förskola och där hade vi behövt göra annorlunda".

Inskolningspedagog/anknytningspedagog och inskolning

För det andra visar det sig att båda deltagargrupperna beskriver *en* anknytningspedagogs betydelse ganska blandat. I kommande text benämner jag inskolningspedagog/anknytningspedagog som anknytningspedagog.

När M.S ena barn skolas in tas det i beaktande att det uppvisar en separationsångest. Förskollärarna är lyhörda för detta och utifrån detta valde de *en* anknytningspedagog åt barnet. M.S: "eh så hon fick tid att känna sig trygg med innan de andra påbörjade en relation med henne". S beskriver något liknande: "och den ena var den som till störst del första tiden skötte inskolningen tills () var trygg där". A har också erfarenhet av att *en* förskollärare har huvudansvaret för barnet. A upplevde detta som positivt. Förskollärare MA

får frågan hur MA ställer sig till att använda sig av *en* anknytningspedagog vid inskolning.

MA säger så här:

MA: ibland får man en känsla att eh (tystnad) alltså att barnet är lite otryggt och föräldern är otrygg och då tror jag att det är viktigt att man skapar en kontakt med en pedagog och så var det i det kanske i det fallet speciellt i ett fall och det var speciellt föräldern som eh hade det behovet. Det blev lite svårt för nu var det inte jag som skolade in henne men det blev svårt för oss andra i längden

MA lyfter fram ett dilemma som förskollärare H också stod inför med sina kollegor. De kan se klara fördelar med att ha *en* som barnet får möjlighet att knyta an till men samtidigt nackdel om den skulle bli sjuk. H uttrycker sig så här gällande både adopterade och icke adopterade barn:

H: det kan ju vara ett barn där också som behöver mera hjälp av att ha en först och sen knyta an till fler och då ser man ju på det här adopterade barnet, att nej det här barnet är av den typen att det här barnet behöver först ha en pedagog och det är lite grann att man blir lite sårbar i det här också att den här anknytningspersonen blir sjuk, måste vara borta av någon anledning då blir det liksom då får man börja om igen och då har ju det här barnet upplevt ytterligare en separation

Min erfarenhet är att tidigare var det vanligt att *en* förskollärare tog ansvar för varsitt barn som skolades in men jag upplever att numera är det barnet man lyssnar av och ser vem det väljer som viktig. När jag nu tagit del av forskning och allt material anser jag det vara bättre att ha *en* förskollärare som har huvudansvar för adopterade barn. Detta stödjer jag på att adopterade barn påverkas av sin bakgrund av separationer och att deras anknytningsprocess ser ut på ett annat sätt. M.S har en mindre positiv upplevelse av sitt barns inskolning som M.S delar med sig:

M.S: personalen gjorde några halvhjärtade försök att dra med () i aktiviteter men ignorerade () mest. Efter en vecka hade vi gjort noll framsteg och jag fick ont i magen bara jag tänkte på förskolan. Jag försökte förklara att hon behövde lämnas över, få knyta an till en pedagog istället för mig. De föreslog att jag skulle gå hem. Jag vägrade. I nästan fem veckor till satt jag på förskolan. Personalen blev bara surare och surare, min () hade mardrömmar, började kissa på sig på nätterna och ville inte till förskolan

Genomgående upplever adoptivföräldrarna att tiden för inskolning kan variera. Tiden kan vara lite längre som för M.S och kortare för andra. Förskollärarna anser att barnet ska lämna föräldern och inte tvärtom. Jag menar att en vecka känns kort speciellt med tanke på att det i resultatet lyfts fram att adopterade barns förutsättningar *kan* se annorlunda ut. Jag är förvånad att inskolningstiden trots allt var ganska kort med tanke på att det framhävs av både förskollärarna och adoptivföräldrarna att barnet ska lämna föräldern och inte tvärtom. Jag ställer mig frågande om ett adopterat barn kan känna sig tillräckligt trygg efter en vecka med tanke på den resan det gjort på förhållandevis kort tid? Hur hinner barnet komma in och läsa av barn, personal och miljön för att sen efter en vecka eller två vara där utan sin förälder? Eller kan det vara så att det adopterade barnet fått en grundtrygghet som räcker för en ny stark upplevelse? Vem är vi vuxna att veta hur tryggt barnet är och vilka konsekvenser det får vilka val som görs kring barnet? Dessutom pekar studien Dalen och Rygvold (2007) på att inskolningstiden måste bli längre för adopterade barn eftersom ”att börja förskolan representerar ett möte med en ny miljö vilken kan väcka obehagliga känslor som rör separation hos många adopterade barn” (s.97). Hur läses detta av och av vem? Hur visar sig anknytningen till föräldern vid inskolningen och vem kan tolka hur det ter sig? Jag har mer kunskap nu om anknytning och som blivande specialpedagog har jag ett viktigt arbete framför mig att inspirera förskollärare till att förkovra sig i Bowlbys anknytningsteori och Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell.

A, M.S och S råd till de som möter adopterade barn och dess familjer

Sista citatet är något redigerat för att bli mer läsarvänligt.

A: ”lyssna på föräldrarna”, M.S: ”lyssna och tro på föräldrarna för det första för de känner ju sitt barn”

M.S: ”att de (förskollärarna) kan sätta sig in i situationen ja så att man tar sig den tid att förstå eh hur det här kan påverka även barn som har kommit som små”

A: ”amen det kan jag tycka är viktigt att man vet hur länge barnet har varit hos sina föräldrar”

S: ” jag tror att det är väldigt viktigt att man inte är rädd för att backa”, ” stöter man på problem ja men då får man väl gå tillbaka lite då och börja om från början där det funkade”

A: ”att se till att föräldrarna är trygga då blir barnen trygga det är a och o”

M.S: ”man måste göra nånting för de (förskollärarna) ska få upp ett intresse och lite få dem att fatta för att sen kan gå vidare och få mer information”

Adoptivföräldrarna pekar på just det som flertalet forskare lyfter upp i sina resultat. Framförallt Baker (2013) frågar sig om förskollärare kan förstå sammanhanget kring barnet och vara lyhörda för barnets behov, hon pekar även på att det är förskollärares ansvar att vara medvetna och lyhörda för barns olika behov. Baker säger att det till och med är avgörande att förskollärarna i förväg har förberett sig genom att ha diskuterat adoption utifrån sina perspektiv. Jag vill lyfta Hagströms (2012) resultat vilka visar att genom fortbildning förstår förskollärarna vilken betydelse de har för samspelet med barnen. Jag, blivande specialpedagog, anser utifrån detta att min roll och kompetens är viktig i kommande arbete.

Metoddiskussion

I denna fallstudie användes intervjuer och adoptivföräldrars berättelser. Syftet var att ta reda på vilka konsekvenser fyra förskollärares erfarenheter och förhållningssätt får vid inskolningen av adopterade barn i förskolan. Undersökningen gäller just dessa förskollärare och därför kan jag inte generellt säga hur det ligger till i praktiken på andra förskolor. Ett ytterligare syfte var på vilka sätt kunskap och erfarenheter om adopterade barns bakgrund, används av förskollärare vid inskolningen samt på vilka sätt föräldrarnas erfarenheter och kunskap om sitt barn och dess bakgrund tas tillvara. Jag kan inte heller generellt där konstatera att resultatet gäller för alla förskollärare och adoptivföräldrar men i alla fall ger fallstudien som metod enligt Merriam (1994) ”bokstavligen insikt och upplysning på ett sätt som vidgar läsarens kunskaper” (s.46). För mig har det varit ett relevant sätt att inhämta kunskap från båda deltagargrupperna. Berättelsematerialet är skrivet av adoptivföräldrar och jag inser att det ligger ett stort ansvar på mig som forskare att materialet återges i studien så noga som möjligt och inte förvanskas därför fick adoptivföräldrarna möjlighet att läsa transkriberingen för att undvika missuppfattningar i intervjun från min sida. Jag insåg under någon av intervjuerna av förskollärarna att till viss del kan deras svar vara färgade av min bakgrund dels som förskollärare och dels som adoptivförälder. Jag skulle kunnat i förväg ha påpekat detta för att undvika i möjligaste mån färgade svar. Jag insåg också ganska snabbt att en del frågor kunde varit än mer tydliga och ingående men kanske också lättare ställda, huvudfrågorna lämnades dock ut i förväg till förskollärarna för att möjligheten till uttömmande svar skulle öka. Då och då användes pauser men det kan vara så att jag hade kunnat använda ännu fler inser jag nu. Jag mejlade stödfrågor till adoptivföräldrarna som

hjälp till att komma igång då jag inte hade vetskap hur länge sen det var sen de adopterade sitt/sina barn.

Resultatdiskussion

Jag upplever att förskollärarna och adoptivföräldrarna är överens om att trygghet är viktigt. Tryggheten ses både i att förbereda sitt barn för förskolestarten, hur förskollärarna förhåller sig till barn och föräldrar men även en trygghet i att vara påläst och utifrån erfarenhet kunna möta det adopterade barnet och dess familj på ett tryggt sätt. Konsekvensen av att ha en bred kunskap om adopterade barn och inskolning ger en trygghet för förskolläraren och det i sig ger en styrka att förmedla till adoptivföräldrarna som i sin tur kan ge en trygghet att lämna sitt barn på förskolan. Gång på gång pekar förskollärarna att deras erfarenhet har gett dem en bred kunskap att utgå ifrån men samtidigt är den faktiska kunskapen baserad på teori och forskning lite förlegad vilket anser jag skiner igenom i svaren. Samtidigt påtalar några förskollärare det själv att de behöver uppdatera sina kunskaper om bland annat anknytningsteori då det i nuläget ingår i den ”tysta” kunskapen, det är något som görs för att det känns naturligt och inarbetat. Förskollärare pekade på att adoptivföräldrarnas kunskap och erfarenhet om barnet och dess bakgrund är en viktig faktor att känna till för att kunna skapa en god miljö för barnet för att kunna möta det på bästa sätt.

Är det då så viktigt med teorier och forskning eller är det den upplevda kunskapen och erfarenheten som är viktig i arbetet med att möta adopterade barn i förskolan? Kan det till och med hämma förskollärarens kontakt med det adopterade barnet att på förhand veta för mycket och inte låta något vara oupptäckt? Å andra sidan, att känna till hur barn adopterade eller icke adopterade överlag knyter an och vad som kan hindra den processen anser *jag* är en grundstomme i arbetet med barn och då menar jag att kunskap om teori och forskning har betydelse. Den ”tysta” kunskapen som beskrivs känns diffus och osäker. Med anledning av detta menar jag att det bör finnas en diskussion på förskolan utifrån exempelvis Bowlby och Bronfenbrenners teorier vilka är beskrivna i teoridelen. I Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell, en utgångspunkt i arbetet med barnen, är till hjälp åt förskollärarna om de förstår att de ingår i ett system (mesosystemet) vilket samverkar med barnets system, mikrosystemet. Som jag tidigare beskrivit har adoptivförälder M.S en negativ erfarenhet av förskollärare på en förskola som inte anser sig ha tid att ta till sig information kring barnet och inte heller litteratur om adoption. Det är även så att M.S känner sig motarbetad och inte betrodd, vilka konsekvenser får detta, enligt Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell om inte hem och förskola samverkar? I denna situation får det negativa konsekvenser att inte

förskollärarna har kunskap och intresse om adopterade barn. Det blir en frustration som i sin tur skapar en irritation och det menar jag kan aldrig vara främjande för barnets utveckling.

Specialpedagogiska implikationer

I texten anges att förskollärare måste förstå att hela situationen runt ett adopterat barn kan vara komplex och därför är förståelse och kunskap viktigt. För barn som uppvisar anpassningssvårigheter på förskolan är det viktigt att förskollärare visar upp en närhet till barnet så löper det inte större risk än andra att uppvisa ett negativt beteende. Forskning pekar på att förskollärare kan missbedöma ett adopterat barns beteende med inlärningsvårigheter och förväxlar detta med en funktionsnedsättning. I allt detta har jag som blivande specialpedagog ett mycket viktigt arbete framför mig i att handleda och utbilda förskollärare eftersom en kunnig förskollärare som möter adopterade barn på förskolan måste ta alla delar i beaktande kring barnet och förhålla sig till dem istället för att skapa en diagnos. Jag kommer även att fungera som stöd vid samtal och observationer som hålls utifrån ett adopterat barns perspektiv.

Förslag på fortsatt forskning

Jag anar, efter att ha sökt information till denna studie, att forskandet kring just det första mötet mellan det adopterade barnet/adoptivföräldrarna kan vara begränsat. Den utländska forskning jag tagit del av inriktar sig på faktorer som har betydelse för barnets välmående och vilken påverkan dessa har på längre sikt. Jag har stött på en mängd studier som belyser barnets bakgrund och förskollärarnas viktiga roll men jag saknar forskning som belyser just komplexiteten i mötet mellan det adopterade barnet och dess familj och förskollärarna och vilka konsekvenserna blir av deras eventuella begränsade kunskap.

Avslutningsvis ser jag ett intresse i att göra en större studie på vilka sätt *utökad* kunskap, hos förskollärarna om exempelvis anknytningsteori och Bronfenbrenners ekologiska utvecklingsmodell, kan göra skillnad i mötet, respektive deras *begränsade* kunskap.

REFERENSLISTA

Ahnert, Lieselotte. Pinquart, Martin. Lamb, Michael E. *Child Development*. (2006). 77 (3), s, 664-679. ISSN 0009-3920, 05/2006.

Andersson, Lotta. Bruce, Barbro. Lärare. Malmö Högskola, 2013. Föreläsning: *Problemformulering*. (10 september).

Baker S, Fiona. (2013). Making the quiet population of internationally adopted children heard through well- informed teacher preparation. *Early Childhood Development and Care*, 183 (2), 223-246. ISSN 10.1080/03004430.2012.669757.

Bowlby, John (1997). *Attachment and loss. Vol. 1, Attachment*. London: Pimlico

Bowlby, John (1998) [1980]. *Attachment and loss. Vol.3, Loss : sadness and depression*. London: Pimlico

Bowlby, John. (2010). *En trygg bas: kliniska tillämpningar av anknytningsteorin*. 2. utg. Stockholm: Natur & kultur

Broberg, Anders. (2007). Att knyta an på nytt- en utmaning för internationellt adopterade barn. Carlberg, Margareta och Jareno Nordin, Karin. (red.). *Internationellt adopterade i Sverige- vad säger forskningen?* (s. 47-79). Stockholm: Gothia Förlag

Broberg, Anders. Granqvist, Pehr. Ivarsson, Tord. Mothander Risholm, Pia. (2006). *Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer*. 1. utg. Stockholm: Natur och kultur

Bronfenbrenner, Urie (1979). *The ecology of human development: experiments by nature and design*. Cambridge, Mass.: Harvard Univ. Press

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. [rev.] uppl. Malmö: Liber

Buyse, Evelien. Doumen, Sarah. Verschueren, Karine. (2011). Preschoolers' Attachment to Mother and Risk for Adjustment Problems in Kindergarten: Can Teachers Make a Difference? *Social Development*, (20), 33–50. ISSN 0961-205X, 02/2011.

Dalen, Monica och Rygvold, Anne-Lise. (2007). Fokus på språk, lärande och skola. Carlberg, Margareta och Jareno Nordin, Karin (red.), *Internationellt adopterade i Sverige- vad säger forskningen?* (s.80-107). Stockholm: Gothia Förlag

Hagström, Birthe. 2010. *Kompletterande anknytningsperson på förskola*. Diss., Malmö högskola

Howes, Caroline. Spieker, Susan. (2008). Attachment Relationships in the Context of Multiple Caregivers. Cassidy, Jude & Shaver, Phillip R. (red.) *Handbook of attachment: theory, research, and clinical applications* (s.317-332). 2 ed. New York: Guilford Publications

Imsen, Gunn (2000). *Elevens värld: introduktion till pedagogisk psykologi*. 3., [uppdaterade och utvidgade] uppl. Lund: Studentlitteratur

Jacobs, Emma. Miller C, Laurie. Tirella, G Linda. (2010). Child Developmental and Behavioral Performance of Internationally Adopted Preschoolers: A Pilot Study. *Psychiatry and human development*, 41(1), 15 – 29. ISSN 0009-398X, 02/2010.

Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (red.) (2012). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Nelson Zetterqvist, Karin. (2009). När Bowlby kom till Sverige. Från motstånd till erkännande: anknytningsteori i Sverige 1950-2000. Markström, Ann-Marie, Simonsson, Maria, Söderlind, Ingrid & Änggård, Eva (red.) (2009). *Barn, barndom och föräldraskap*. Stockholm: Carlsson

Merriam, Sharan B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur

Niemann, Sandra. Weiss, Sandra. (2012). Factors Affecting Attachment in International Adoptees at 6 Months Post Adoption Child. *Youth Serv Rev.* 2012 January 1; 34(1): 205–212. ISSN 0190-7409, 2012

O'Connor, T. Zeanah, C. 2003. Attachment disorders: assessment strategies and treatment approaches. *Attachment and Human Development*, 5(3): 223–244. ISSN 1461-6734, 09/2003.

Sommer, Dion (2005). *Barndomspsykologi: utveckling i en förändrad värld. 2.*, rev. [och utök.] utg. Hässelby: Runa

Stukát, Staffan. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur

Tetzchner, Stephen von (2005). *Utvecklingspsykologi: barn- och ungdomsåren*. Lund: Studentlitteratur

Internet

Hermerén, Göran (2011). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/2011_01.pdf

Myndigheten för Internationella Adoptioner. Statistik hämtat 21 november 2013 från <http://www.mia.eu/Documents/Statistik/org2012.pdf>

STF 2003:460. *Lagen om etikprovning*. Sveriges Riksdag. Hämtat 10 december 2013 från http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2003460-om-etikprovning_sfs-2003-460/

Wikipedia. (201213). *Anknytningsteori*. Hämtat 26 november 2013 från <http://sv.wikipedia.org/wiki/Anknytningsteori>

Huvudfrågor till förskollärare

På vilka sätt förbereder personalen sig på att ta emot ett adopterat barn?

I vilken omfattning genomsyrar forskning och teorier, kring anknytning, inskolningen av adopterade barn på din förskola?

På vilka sätt används föräldrarnas kunskap och erfarenhet, om sitt barn och dess bakgrund, vid inskolningen?

Frågor till adoptivföräldrar

Hej. Jag vill kort tacka dig/er för att ni bidrar med berättelsen kring er adoption.

Ni bestämmer själv hur personliga ni vill vara, allt kommer att hanteras med största respekt och med sekretess, om ni upplever det enklare att använda namn i berättelsen så använd fingerade namn. **Mina frågor ska ses som en hjälp att komma igång.** Berättelsen ska helst vara på två sidor och gärna så ingående som ni kan.

I steg två kommer jag att skapa intervjufrågor utifrån era svar, detta återkommer jag med. Då tiden för mitt examensarbete är begränsad är det viktigt att ni arbetar skyndsamt (ca en vecka från det att ni tar emot detta dokument) utan att ni ska känna er stressade.

Från vilket land adopterade ni och hur kom det sig att det blev just det landet

På vilka sätt förberedde ni er på att ta emot ett barn från ett annat land

Hur lång tid har barnet varit hos er

Var det ni som hämtade barnet, om inte, vem

Vilken ålder hade barnet första gången ni träffades och hur gammalt var det när ni kom till Sverige

Hur bodde barnet i hemlandet ex barnhem, fosterhem, sjukhus etc, hur upplevde ni miljön barnet vistades i, både psykiska och fysiska

Hur såg proceduren ut när ni väl kom dit

Hur såg barnets bakgrund ut, innan det kom till ex barnhemmet och innan det kom till er

Fanns det en eller flera anknytningspersoner i hemlandet, hade barnet knutit an till någon specifik person/vårdare

Hur var första tiden hemma i Sverige och hur ser den ut nu,(jämför gärna). Hur reagerade barnet på att komma hit, beskriv gärna några konkreta saker

Hur förberedde ni släkt, vänner på hemkomsten, hur tror ni att de har upplevt barnets tid i Sverige. Hur såg kontakten ut mellan dem och barnet den första tiden och nu

Vad har ni upplevt som svårt med hela processen. Vad har visat sig svårt för ert barn eller lätt

På vilket sätt förberedde ni ert barn på att det skulle börja förskolan

På vilket sätt förberedde förskolan er och barnet på att ”ni” skulle börja

Hur förberedde ni förskolan på att ”ni” skulle börja och vad bidrog ni med, er erfarenhet, kunskap om ert barn etc

Hur upplevde ni de första kontakterna med pedagogerna på förskolan och hur såg den ut

Hur lades inskolningen upp och hur såg inskolningsproceduren ut, på vilket sätt var ni delaktiga eller inte delaktiga